

ATEŞİN
DÜŞTÜĞÜ
YERDEYİZ.

30
YIL

GÖRÜYORUZ,
SUSMUYORUZ,
MÜCADELE
EDİYORUZ.

TIHV
TÜRKİYE
İNSAN
HAKLARI
VAKFI

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI (TİHV) 30 YAŞINDA!

30 Yıldır Ateşin Düştüğü Yerdeyiz...

Görüyoruz, Susmuyoruz, Mücadele Ediyoruz...

TİHV'in ilk yönetim kurulu başkanı olan ve bu görevi kesintisiz 19 yıl sürdüren Yavuz Önen, 1991 yılında yayınlanan ilk "Türkiye İnsan Hakları Raporu" nun önsözünde TİHV' in varoluş nedenini şöyle açıklamıştı: "Ateş düştüğü yeri yakar ve biz ateşin düştüğü yerdeyiz!.."

Bu sözlerin üzerinden çeşitli zorluklar ve mücadele içinde 29 yıl, TİHV' in kuruluşunun üzerinden ise 30 yıl geçti. Ancak, bu ülkede hâlâ insanlar işkence görüyor, hakları ihlâl ediliyor ve maalesef ateş düştüğü yeri yakıyor.

TİHV'in bu kurucu sloganı hem yaşanan ihlallerdeki hem de ihlalleri önleme ve insan haklarına saygıyı koruma mücadelesindeki sürekliliği göstermesi bakımından bugün de işlev ve önemini koruyor.

TİHV, 30 yıldır ateşin düştüğü yerde olmaya devam ediyor. İhlalleri görüyor, belgeliyor, susmuyor, cezasızlığa karşı ve işkencesiz bir dünyayı tesis etmeye mücadeleye ediyor.

TİHV'İN KISA KURULUŞ ÖYKÜSÜ

Türkiye'de işkence ve diğer kötü muamele sadece askeri darbeler döneminde değil tüm cumhuriyet tarihi boyunca sistematik bir devlet pratiği olarak varlığını hep sürdürme gelmiştir. Bununla birlikte 12 Eylül 1980 askeri darbesi, başta işkence ve kötü muamele olmak üzere yaşanan hak ihlallerinin yaygınlığı, kitleselliği ve yoğunluğu bakımından bir anlamda milat oluşturmaktadır.

Bu dönemde yaklaşık 650 bin kişi gözaltına alındı. İşkence ülkede gündelik hayatın bir parçası haline getirildi. Karakollar, emniyet müdürlükleri, askeri kışlalar ve cezaevleri işkence merkezleri olarak çalıştı.

TİHV Kurucular Kurulu:

1- Akın Birdal, 2- Alparslan Berktaş (17 Mart 1996 tarihinde istifa etti), 3- Ata Soyer (19 Mart 2013 tarihinde yaşamını yitirdi), 4- Aziz Gürsoy, 5- Bekir Doğanay, 6- Doğan Taşdelen (11 Temmuz 2020 tarihinde yaşamını yitirdi), 7- Emil Galip Sandalcı (12 Mart 1993 tarihinde yaşamını yitirdi), 8- Ergin Atasü (9 Mart 1998 tarihinde yaşamını yitirdi), 9- Fevzi Argun, 10- Gencay Gürsoy, 11- Haldun Özen (5 Mayıs 2002 tarihinde yaşamını yitirdi), 12- Halit Çelenk, 13- Haşim Aydınca, 14- Hüsnü Öndül, 15- İhsan Atar (29 Ekim 2010 tarihinde yaşamını yitirdi), 16- Lalezar Mürşitpınar, 17- Leman Fırtına (2 Nisan 2015 tarihinde yaşamını yitirdi), 18- M. Selim Ölçer, 19- Mahmut Tali Öngören (13 Ekim 1999 tarihinde yaşamını yitirdi), 20- Mehmet Vural, 21- Murat Yetkin, 22- Mustafa Ekmekçi (21 Mayıs 1997 tarihinde yaşamını yitirdi), 23- Muzaffer İlhan Erdost (25 Şubat 2020 tarihinde yaşamını yitirdi), 24- Nart Bozkurt, 25- Nevzat Helvacı, 26- Nusret Fişek (3 Kasım 1990 tarihinde yaşamını yitirdi), 27- Ö. Faruk Yenigün, 28- Okan Akhan, 29- Şahika Yüksel (12 Şubat 1991'de kurucu oldu), 30- Veli Devecioğlu, 31- Veli Lök, 32- Yavuz Önen, 33- Zeki Tavşancıl.

Daha sonra "Kurucular Kurulu" tarafından "Kurucu" statüsüne alınanlar:

Şükran İrençin (30 Ocak 1994) 2- Sabri Dokuzoğuz (17 Mart 1996), 3- Ümit Erkol (29 Mart 1998), 4-Türkcan Baykal (29 Mart 1998), 5- Şebnem Korur Fincancı (29 Mart 1998), 6- Necdet İpekyüz (29 Mart 1998), 7- Mustafa Çinkılıç (29 Mart 1998), 8- Yusuf Alataş (29 Mart 1998), 9- Günseli Kaya (17 Ekim 1999), 10-Tanıl Bora (17 Ekim 1999), 11- Sezai Berber (17 Ekim 1999), 12- M. Sezgin Tanrıkulu (17 Ekim 1999), 13- Cem Kaptanoğlu (17 Ekim 1999), 14- Sedat Aslantaş (17 Ekim 1999), 15- Yücel Sayman (26 Mart 2000), 16- Lütfi Demirkapı (26 Mart 2000), 17- Nadire Mater (26 Mart 2000), 18- Mithat Sancar (26 Mart 2000), 19- Gül Erdost (26 Mart 2000), 20- Osman Baydemir (25 Mart 2001), 21- Metin Bakılcı (25 Mart 2001), 22- Berna Arda (25 Mart 2001), 23- Tahir Elçi (25 Mart 2001) (28 Kasım 2015 tarihinde katledildi), 24-Nihat Bulut (25 Mart 2001), 25- İoanna Kuçuradi (30 Mart 2002), 26- Sabih Ataç (30 Mart 2002), 27- Önder Özkalıpçı (30 Mart 2002), 28- Metin Aksoy (30 Mart 2002), 29- Muhsin Bilal (30 Mart 2002), 30-Hürriyet Şener (4 Nisan 2004), 31- Necmi Erdoğan (4 Nisan 2004), 32- Turgut Tarhanlı (4 Nisan 2004), 33- Emiralı Türkmen (4 Nisan 2004), 34- Levent Kutlu (4 Nisan 2004), 35- Coşkun Üsterci (26 Mart 2005), 36- Mehmet Antmen (26 Mart 2005), 37- Nejat Taştan (26 Mart 2005), 38- Selahattin Demirtaş (26 Mart 2005), 39- Ülkü Özen (26 Mart 2005), 40- Özge Yenier Duman (18 Mart 2014), 41- Barış Yavuz (18 Mart 2014), 42- Zeki Gül (18 Mart 2014), 43- Öztürk Türkoğlu (18 Mart 2014), 44- Ümit Biçer (18 Mart 2014), 45- Eren Keskin (28 Mart 2015), 46- Feray Salman (28 Mart 2015), 47- Mehmet Emin Yüksel (28 Mart 2015), 48- Müge Yetener (28 Mart 2015), 49- Nilgün Toker (28 Mart 2015), 50- Feride Aksu Tanık (5 Eylül 2020), 51- Ümit Efe (5 Eylül 2020), 52- Kerem Altıparmak (5 Eylül 2020), 53- Gülseren Yoleri (5 Eylül 2020), 54- Murat Aba (5 Eylül 2020).

Gözaltına alınanlar ve tutuklananların hemen hepsi istisnasız değişik biçim ve düzeylerde işkence gördü. En az 171 kişi işkence sonucu yaşamını yitirdi. Onbinlerce kişi uzun yıllar cezaevlerinde kaldı. Tek tek her bireyin özel bir deneyim olarak yaşadığı işkencenin bu denli yaygınlık kazanması onu toplumsal yaşamın bütünü açısından çok önemli bir halk sağlığı sorunu haline getirdi.

Yine bu dönemde dünyada önemli gelişmeler oldu: Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu 1984 yılında "İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşme"yi kabul etti. Kısaca 'BM İşkenceye Karşı Sözleşme' olarak anılan bu sözleşme iki açıdan büyük önem arz etmektedir. İlki sözleşmenin işkenceyi mutlak olarak yasaklamasıdır. Öyle ki, modern insan hakları hukukunun en temel kurallarından birini oluşturan bu yasak olağanüstü hâl ve savaş zamanı da olmak üzere hiçbir istisna kabul etmez ve normlar hiyerarşisi açısından üstün kural, niteliğindedir. Diğeri ise sözleşmenin işkence gören kişilerin maruz kaldığı tüm zararların -tedavi ve rehabilitasyonları da dahil olmak üzere- tazminini bir hak olarak kabul etmesidir. 'BM İşkenceye Karşı Sözleşme' başta olmak üzere 80'li yıllar boyunca üretilen uluslararası belgeler ve sürdürülen multi - disiplinler çalışmaları sonucu işkencenin önlenmesi ve işkence görenlerin rehabilitasyonu konusunda tüm dünyada önemli ilerleme ve kazanımlar sağlandı. Kısacası ülkemizde ve dünyadaki bu gelişmelerin sonucu maruz kaldıkları işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları nedeniyle fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıkları bozulan insanlara tıbbi destek ve rehabilitasyon hizmeti sağlamak, onlar ile dayanışma içinde olmak insan hakları savunucularının ve bilhassa da hekimlerin kaçınamayacakları bir sorumluluk ve görev haline geldi.

İşte TİHV, böylesi bir sorumluluk anlayışla Türk Tabipleri Birliği (TTB) ve İnsan Hakları Derneği (İHD) bünyesinde başlatılan çalışmalar sonucunda 1990 yılında İHD Genel Merkezi'nin tüzel kişiliği ve farklı mesleklerden 32 insan hakları savunucusu aydın tarafından Ankara'da kuruldu.

TİHV'İN KURUMSAL YAPISI

Genel Merkezi Ankara'da olan TİHV'in İstanbul, İzmir ve Diyarbakır, Cizre ve Van'da temsilcilikleri bulunmaktadır.

2009 yılından bu yana kesintisiz TİHV Başkanlığı'nı yürüten Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, 2 Ekim 2020 tarihinde TTB Merkez Konseyi Başkanı olarak seçilmesi üzerine TİHV Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan kendi isteği ile istifa etti. Bu nedenle 15 Ekim 2020 tarihinde TİHV Yönetim Kurulu'nda görev değişikliğine gidildi. Buna göre TİHV Yönetim Kurulu; Metin Bakkalci (Yönetim Kurulu Başkanı), Coşkun Üsterci (Genel Sekreter), Nihat Bulut (Sayman), Şebnem Korur Fincancı (Üye), Türkcan Baykal (Üye), Ümit Biçer (Üye), Mehmet Sezai Berber (Üye), Mehmet Emin Yüksel (Üye), Barış Yavuz'dan (Üye) oluşmaktadır.

Halen İstanbul Temsilcisi Ümit Efe, İzmir Temsilcisi Veli Lök, Diyarbakır ve Cizre Temsilcisi Murat Aba, Van Temsilcisi Ayfer Horasan'dır.

TİHV, HÜKÜMETLER DIŞI BAĞIMSIZ BİR KURULUŞTUR!

TİHV çalışmalarını, T.C. Hükümetleri tarafından imzalanmış olsun ya da olmasın var olan tüm uluslararası sözleşmelerin ışığında ve projeler temelinde yürütmektedir. Bu çalışmalar, yurt içinde ve dışında insan hakları ile ilgili kuruluşlara sunulan projelere sağlanan destek ve çeşitli bağışlar ile finanse edilir.

TİHV'in bu konuda temel ilkesi; hükümetlerden, insan haklarına aykırı uygulamalar yapan ku-

rum ve kişilerden başış ya da destek almamak ve bağımsızlığını sınırlayacak proje koşullarını kabul etmemektir.

TİHV, ülkemizdeki başta sağık çalışanları olmak üzere farklı mesleklerden yüzlerce gönüllünün ve farklı ülkelerdeki dayanışma komitelerinin gönüllü katkılarının yanı sıra, yayınlarımızda isimleri belirtilen çok sayıdaki kurumun finansal katkıları ile çalışmalarını sürdürmektedir.

TİHV çalışmalarını aşağıdaki değerler ışığında yürütmektedir:

- Evrensel insan hakları değerlerine bağlılık.
- İşkence ve diğer kötü muamelenin karşısında olmak.
- Ayrımcılığa ve diğer tüm insan hakları ihlallerine karşı olmak.
- Demokrasi, katılımcılık, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerine bağlılık.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesine bağlılık.
- Etik ilkelere bağlılık.
- Hakkındaki suçlama, siyasi görüşü ve kimliği ne olursa olsun işkence gören herkese eşit ve aynı ilkeler çerçevesinde hizmet sunmak.
- İşkence ve diğer kötü muamelenin önlenmesinde bütüncül yaklaşıma bağlılık.
- Gönüllülük ile profesyonelliğin dengeli biçimde harmanlanması.
- Örgütsel bağımsızlık, kolektif çalışma, dayanışma ve sürekli yenilenme.
- Esas olanın hayatı dönüştürmek olduğu gerçeğinden hareketle “uygulama, bilimsel araştırma ve eğitim” üçlemesinin bütünselliği.

TİHV, 30 YILDA NELER YAPTI?

İşkence Gören Kişilere ve Onların Yakınlarına Tedavi ve Rehabilitasyon Hizmeti Sundu;

TİHV, kurulduğu 1990 yılından 2020 Mayıs ayı sonuna dek Ankara, İstanbul, İzmir, Adana (çalışmalarına 31 Temmuz 2015 tarihinde ara verilmiştir) ve Diyarbakır'daki Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerine ve Cizre ve Van'daki Referans Merkezlerine işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı için başvuran 18.575 kişiye hiçbir etnik köken, dinsel kimlik, cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımı gözetmeden, haklarındaki suçlama ve siyasi görüşlerini sorgulamadan, evrensel değerler, ilkeler ve standartlar çerçevesinde tıbbi ve ruhsal tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sundu. Tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarını sosyal ve hukuki destekle güçlendirdi.

İşkence ve Kötü Muamele Uygulamalarını İzledi, Belgeledi ve Raporladı;

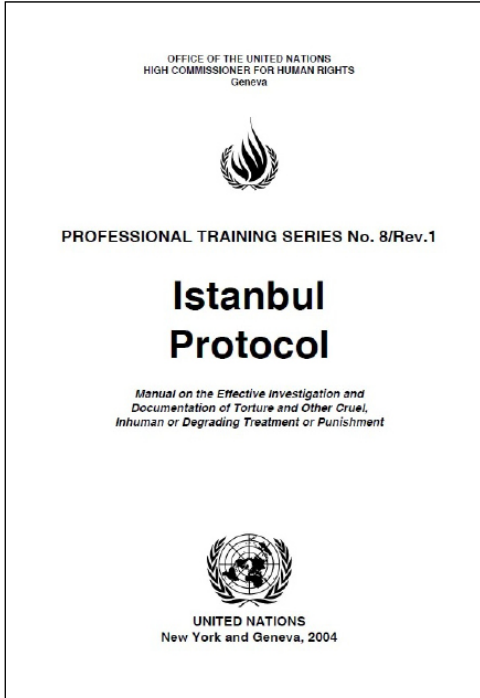
TİHV, işkence gören kişilerin hakikat ve adalete erişim hakkının gerçekleştirilmesi ve failerin hesap verebilirliklerinin güçlendirilmesi için alternatif/bağımsız tıbbi raporları düzenledi. Tıbbi öykü, fizik muayene, konsültasyon, psikolojik değerlendirmeye ve tanı testlerine dayanan, TİHV tedavi ekibi ve adli tıp uzmanları tarafından hazırlanan bu raporlar işkence gören

kişilerin ulusal ve uluslararası hukuk mekanizmaları içerisinde hak arayışına temel oluşturdu.

Alternatif tıbbi raporların yanı sıra, TİHV her yıl Türkçe ve İngilizce olarak Tedavi Merkezleri Raporlarını yayınladı. Bu raporlarda, tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları sırasında ulaştığı, gerek işkence sonucu ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal sorunlar, bunlar ile ilgili tanılar, uygulanan tedaviler ve sonuçlarıyla ilgili; gerekse işkence görenlerin sosyal ve demografik özellikleri, işkencenin yapıldığı yerler, gözaltı uygulamaları, işkence yöntemleri, gözaltı sırasında ve sonrasındaki hukuki uygulamalar ve cezaevi süreçleri ile ilgili bilgi ve verilerin sayısal analizini yaptı; işkenceyle ilişkili hukuki mevzuattaki değişiklikleri ve uygulamayı değerlendirdi. Böylelikle, yıl yıl Türkiye’de işkencenin yaygınlığı, boyut ve sonuçlarına ilişkin bir tablo ortaya koydu.

İstanbul Protokol’ünün Hazırlanması, Yaygınlaştırılması ve Güncellenmesinde Öncü Bir Rol Oynadı;

TİHV, işkencenin etkin soruşturulması ve belgelenmesine yönelik tek Birleşmiş Milletler belgesi olan ‘İşkence ve Diğer Zalimane İnsanlık Dışı Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu’nun (İstanbul Protokolü) hazırlanması ve 20. yılında güncellenmesi sürecinde öncü bir rol oynadı.

TTB ve Adli Tıp Uzmanları Derneği (ATUD) da dahil olmak üzere 15 ülkeden 40 kurumun ve 75 bilim insanı ve insan hakları savunucusunun ortak çalışması sonucu ortaya çıkan ve 4 Kasım 1999’da BM Belgesi olarak kabul edilen İstanbul Protokolü (İP), işkence ve kötü muamelelerin soruşturulması ve dokümantasyonunda uluslararası standartları belirlemektedir. Bu el kılavuzu, devletlerin bireyleri, işkence ve kötü muameleden daha etkin biçimde koruyabilmelerini ve suçluları eylemlerinden ötürü sorumlu tutabilmelerini sağlamaktadır.

2002’den bu yana, işkencenin etkin soruşturulması ve belgelenmesi için, Türkiye ve 13 ülkede 1500’den fazla sağlık ve hukuk çalışanına yönelik 70’e yakın İP eğitimi düzenledi. 2007-2009 yılları arasındaki Eğitici Eğitimle-

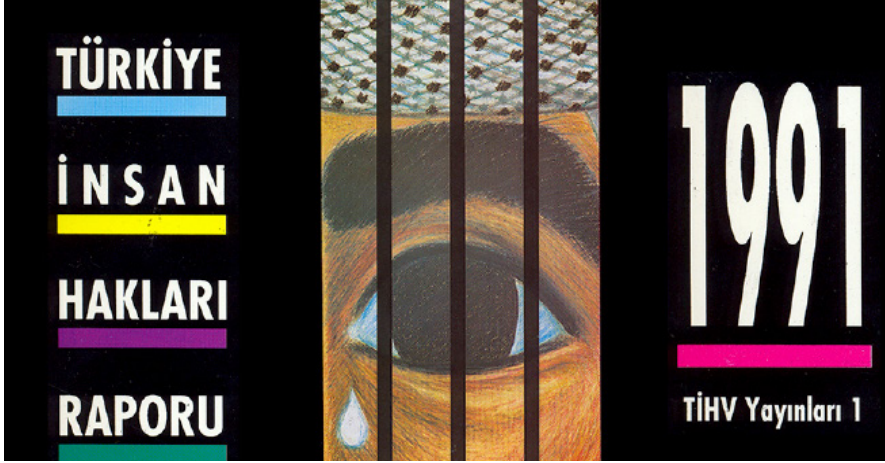
rinin yanı sıra, TTB ve İşkence Mağdurları için Uluslararası Rehabilitasyon Konseyi (IRCT) ile birlikte 100’e yakın seminer organize etti. Bu kapsamda, 3476 hekime yönelik İP Uygulayıcı Eğitimi, 163 hekime yönelik Eğitici Eğitimi programları gerçekleştirdi.

İnsan Hakları İhlallerini İzledi, Belgeledi ve Raporladı;

TİHV uluslararası mekanizmalar, organlar ve sivil toplum aktörleri de dahil olmak üzere ülke içinde ve ülke dışında pek çok aktör tarafından atıfta bulunulan pek çok izleme, belgeleme ve raporlama faaliyetine imza attı.

- 1991 yılında kurulan TİHV Dokümantasyon Merkezi taradığı gazete, haber ajansı ve internet sitelerinin yanı sıra, ülke çapındaki ilişki ağından edindiği haber ve bilgilere dayalı olarak iki dilde (İngilizce ve Türkçe) günlük insan hakları raporları hazırladı. Bu raporlar BM mekanizmaları, AB kurumları, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ve pek çok yayın organı da dahil olmak üzere her gün pek çok kurum ve kişi ile paylaşıldı.
- Günlük raporların derlenmesi ve işlenmesi sonucunda yayınlanan ve Yaşam Hakkı, Kişi Gü-

venliği, Cezaevleri ve İnsan Hakları, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Örgütlenme Özgürlüğü,

Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü, Kürt Sorunu gibi başlıklarla birlikte, bu konularla ilgili çeşitli eklerden oluşan Türkiye İnsan Hakları Yıllık Raporları ile Türkiye'deki insan hakları ortamının genel görünümünü ortaya koydu.

• Günlük ve yıllık raporların yanı sıra ağır ve ciddi insan hakları ihlalleriyle

ilgili pek çok özel rapora imza attı. Son süreçte, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki sokağa çıkma yasakları ve askeri operasyonlar sırasında meydana gelen ağır ve ciddi insan hakları ihlallerini, 23 saha araştırmasına dayalı 12 raporla belgeledi. Sokağa çıkma yasakları, çatışmalarda yaşam hakkı ihlali, gözaltı süresi, cezaevi nüfusu ve olağanüstü hal rejimi altında kamu sektöründe gerçekleşen ihraçlarla ilgi çok sayıda bilgi notu hazırlayıp paylaştı. Yine son dönemde Covid-19 salgını sürecinde yaşanan hak ihlallerine yönelik özel raporlar hazırladı.

İşkence ve Diğer Ağır ve Ciddi İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesi İçin Ulusal ve Uluslararası Arenada Savunuculuk Faaliyetleri Yürüttü;

TİHV, başta İnsan Hakları Derneği olmak üzere pek çok kurum ile ortak basın açıklamaları yaparak, tutum belgeleri hazırlayarak, kamuoyu kampanyaları ve kamu otoriteleriyle müzakere süreçleri yürüterek, parlamentoda soru önergeleri verilmesini sağlayarak, ulusal ve uluslararası katılımlı toplantılar düzenleyerek, işkence ve kötü muameleye ilişkin yasal çerçeveyi ve uygulamayı izleyip raporlayarak, uluslararası izleme mekanizmaları için gölge/alternatif raporlar hazırlayarak ve uluslararası dayanışma ortamını güçlendirerek işkencenin önlenmesi için önemli adımlar attı. Bu faaliyetlerden bazıları şöyledir:

- Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan altı Ulusal Önleme Mekanizması Değerlendirme Raporu (2014-2019)
- BM İşkenceye Karşı Komite 3. Periyodik Raporu Üzerine Düşünceler ve Öneriler metni (2010)
- BM İşkenceye Karşı Komite 3. Periyodik Raporu İzleme Raporu (2012)
- BM Evrensel Periyodik İnceleme 21. Oturumu için Türkiye Raporu (2014)
- BM İşkenceye Karşı Komite 4. Periyodik Raporu'nun Değerlendirilmesine Alternatif Rapor (2016)

- BM İşkenceye Karşı Komite'ye sunulan 5. Periyodik Rapor Öncesi Konular Listeleri (2018)
- BM Evrensel Periyodik İnceleme 8., 21. ve 35. Oturumları ve 1. 2. ve 3. Turları için Türkiye Raporu (2010, 2014, 2019)
- BM Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'nin onaylanması için kamuoyu kampanyası (1995 yılından itibaren)

"Bu Suça Ortak Olmayacağız!" Dedikleri İçin Baskı ve Yıldırma Politikalarına Maruz Kalan Akademisyenlerle Dayanıştı;

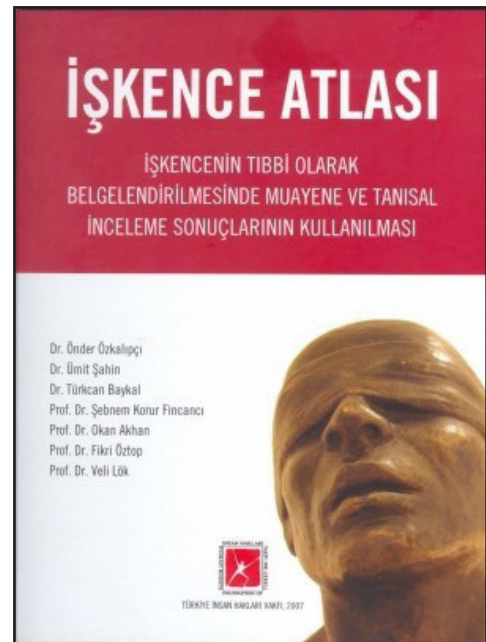
2016 yılından bu yana "Bu suça ortak olmayacağız!" metnine imza atan akademisyenlerin karşı karşıya kaldığı hukuki tacizler, linç girişimleri, gözaltılar, tutuklamalar ve ihraçlar zincirinde yaşanan hak ihlallerini belgeleyip görünür kılarak, bu ihlallere maruz kalan akademisyenlerin deneyimlerine ve kurumsal akademik ortamın tahribatına ışık tutan araştırmalar yürüterek ve bu süreçten etkilenen kesimlere psikososyal destek sağlayarak, 'Barış İçin Akademisyenler' in pek çok kulvarda yürüttükleri hak mücadelesine katkı sundu.

Bilimsel Araştırmalar Yürüttü;

- İşkencenin tespitinde kullanılan araç ve yöntemler [örnek olarak; Kemik sintigrafisi Non-inva- ziv digital infrared thermal görüntüleme (DITG) yöntemi]
- İşkencenin fiziksel sonuçları,
- Yeni işkence yöntemleri (gösteri kontrol ajanları, ters kelepçe, vs.),
- İşkencenin farklı gruplar (çocuklar, mülteci ve sığınmacılar, işkence gören kişinin yakınları) üzerindeki etkileri,
- Ağır ve ciddi insan hakları ihlallerinin farklı kesimler üzerindeki travmatik etkileri,
- Uzatılmış açlık grevinin etkileri,
- TİHV tedavi ve rehabilitasyon programının etkinliği,
- TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri 1991-2012 Yılları Arasındaki Başvuruların Değerlen- dirmesi,
- Türkiye'de işkencenin epidemiyolojisi,
- İşkencenin tıbbi belgelenmesi,
- Cezasızlık

üzerine çok sayıda bilimsel araştırma yürüttü. Bu çalış- maların çıktılarını önde gelen ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler, ulusal ve uluslararası sempozyumlarda sunulan bildiriler ve düzenlediği eğitimler aracılığıyla hem akademik çev- relerle hem de sağlık ve hukuk çalışanlarıyla paylaştı.

TTB ve ATUD bünyesinde çalışan uzmanların da katkı- larıyla, İşkence Atlası'nı hazırladı. İşkence soruştur- malarında yer alması muhtemel adli tıp uzmanlarına, çeşitli sağlık ünitelerinde adli tabiplik görevi üstlenen sağlık çalışanlarına, resmi işkence soruşturmalarında görev alan hukukçulara, işkence davalarını takip eden

avukatlara ve tüm insan hakları savunucularına faaliyetlerine katkı sunmayı amaçlayan Atlas, TIHV'in Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri'ne başvuran 10.000'den fazla işkence gören kişiye ait 6.000'i aşkın fotoğraf ve röntgen filminin dokuz uzman tarafından taranarak derlenmesi sonucu oluşturuldu ve İngilizce ve Türkçe olarak basıldı.

Ağır ve Ciddi İnsan Hakları İhlallerine Karşı Mücadelenin Etkinleştirilmesi İçin Çok Sayıda Eğitim Programı Düzenledi;

Sağlık ve hukuk çalışanları, insan hakları örgütleri ve diğer hak temelli örgütlerin çalışan ve gönüllülerine yönelik

- İşkence gören kişilerle psikoterapi çalışması,
  - İşkence görenler kişilerle sosyal çalışma,
  - Toplumsal travma ve süregiden toplumsal travma ile başa çıkma,
  - İkincil travmatizasyon,
  - İşkence araçları ve yöntemleri,
  - İşkence ile ilişkili travmaya bağlı ağrı,
  - Göz yaşartıcı gaz,
  - Cezaevlerinde sağlık,
  - Patlayıcı maddeler ve mayınlar,
  - LGBTİQ+ hakları,
  - Mülteci hakları,
  - İltica prosedürü,
  - Mülteci ve sığınmacılara yapılan işkencenin tıbbi dokümantasyonu ve tedavisi,
  - İnsan hakları tarihi ve teorisi,
  - İnsan hakları savunucuları için güvenlik stratejileri,
  - İnsan hakları ihlallerinin izlenmesi, belgelenmesi ve raporlanması
- konularında eğitimler gerçekleştirdi.

Çalışma Alanına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler, Raporlar ve Araştırmalar Dahil Olmak Üzere 137 Yayın Yaptı;

- Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı sonuç bildirgelerini (1998'den beri),
- İşkence ve diğer kötü muamele ile ilgili uluslararası belgelerin çevirilerini (İstanbul Protokolü, Minnesota Protokolü vb.),
- İşkence uygulamalarının etkin soruşturulması ve belgelenmesi; gözaltı ve cezaevlerinin ile mülteciler ve sığınmacılar için gözaltı yerlerinin izlenmesi; ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı ve işkence yasağı ihlallerinin izlenmesine yönelik rehberleri,
- İşkence ve kötü muameleyle ilişkin yasal mevzuat, uygulama ve cezasızlık; işkence görenlerin tıbbi ve psikolojik bakımı; işkencenin tıbbi belgelenmesi; süregiden toplumsal travmayla başa çıkma ve işkencenin epidemiyolojisi ile ilgili rapor ve çalışmaları

içeren ve arşiv belgesi niteliği de taşıyan çok sayıda yayın yaptı.

Çalışma Alanında Ulusal ve Uluslararası Toplantılar, Sempozyumlar, Seminerler, Konferanslar ve Deneyim Paylaşımı Programları Düzenledi;

- 1998 yılından beri İHD ile birlikte insan hakları savunucuları ile akademik ve düşünsel birimin taşıyıcılarını buluşturarak; insan haklarının yapısal meselelerini, hak savunucularının karşı karşıya oldukları güncel sorunları tartışmak, geniş boyutlu ve uzun soluklu yaklaşımlar tasarlamak, insan haklarına kavramsal açıklık ve düşünsel zenginlik kazandırmak amacıyla Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferanslarını gerçekleştirdi.
- 2005 yılından bu yana ruhsal travma alanında çalışma yürüten dünyanın, özellikle de bölgemizin ve ülkemizin farklı yerlerinden gelen, farklı disiplinlere mensup uzmanların çalışma ve deneyimlerinin paylaşım tartışıldığı bir ortam sağlamak; bireylerin, toplumun travma ile baş edebilmesine yönelik öneriler geliştirmek amacıyla, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., Türkiye Psikiyatri Derneği, Norveç Tabipleri Birliği, TTB gibi kuruluşlar ile birlikte beş kez Uluslararası Ruhsal Travma Sempozyumu organize etti.

- İşkence ve kötü muameleye maruz kalmış mültecilere hizmet veren İsveç Kızıl Haç'ıyla birlikte 1996'dan bu güne, Stockholm ve İstanbul'da iki kurumun psikososyal çalışanları arasında bilgi ve deneyim paylaşımı programları düzenledi.
- 2010 ve 2011 yıllarında, insan eliyle sistematik olarak uygulanan, toplumun sosyal, kültürel, psikososyal ve ekonomik yapıtaşlarını sarsan ve geçmişini ve geleceğini tahakküm altına almayı amaçlayan müdahalelerin yol açtığı toplumsal sonuçlarla baş edebilmek için farklı disiplinlerden profesyonellerin ve hak savunucularının katkılarıyla Sürmekte Olan Toplumsal Travmayla Baş Etme Toplantılarını gerçekleştirdi.
- 2015'den bu yana, genç hukukçular, hekimler, psikologlar, sosyal çalışmacılar ve insan hakları alanına ilgi duyan diğer kesimlere yönelik olarak Deneyim Paylaşımı Programını yürüttü. Deneyimli hak savunucularıyla gençleri bir araya getirerek hak savunuculuğunun temel ilke ve değerlerinin kuşaklar arası aktarımını destekledi.
- İnsan haklarının felsefi temelleri, insan hakları tartışmaları ve pratiğinin tarihsel gelişimi, insan hakları ve demokrasi ilişkisi, travma mağdurlarının ve şiddet uygulayanların psikolojileri, toplumsal cinsiyet ve insan hakları, mülteci hakları ve barış hakkı konularını ele alan seminerler serisi olan Haklarla Düşünmek Programını üniversite öğrencileri ve sivil toplum kurumları ve meslek örgütlerinin çalışanları ve gönüllüleri başta olmak üzere geniş bir kitleyle buluşturdu.

Toplumda İşkencenin Görünürlüğünün Artırılması ve Bilincin Yükseltilmesini Hedefleyen Sanatsal ve Kültürel Faaliyetler Gerçekleştirdi;

- 2010 yılından bu yana, BM tarafından ilan edilen ve 10-17 Aralık tarihlerini kapsayan 'İnsan Hakları Haftası' vesilesiyle İzmir'de, İletişim Çalışmaları Topluluğu ve Fransız Kültür Merkezi ile ortaklaşa olarak İnsan Hakları Belgesel Film Günlerini düzenledi.
- 2010 yılında 20. yıl etkinlikleri kapsamında Abidin Dino ve Serpil Odabaşı sergilerini düzenledi.
- 2011 yılı başında İstanbul'da 20. yıl etkinlikleri kapsamında insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal belleği canlı tutmayı ve hakikatle yüzleşme sürecine katkıda bulunmayı amaçlayan Ateşin Düştüğü Yer adlı karma sergiyi düzenledi.
- İşkenceye Karşı Mücadele ve İşkence Görenlerle Dayanışma Günü olan 26 Haziran'da çeşitli kültürel faaliyetler organize etti.

Ödül Alan Belgeseller Yaptı;

- İşkenceye karşı toplumsal duyarlılığı arttırmak amacıyla gerçekleştirilen, yapımcılığı ve yönetmenliğini Armağan Pekkaya ve Umut Kol'un üstlendiği 22 dakikalık "İşkenceye Tolerans" (2008) adlı belgesel üniversite, meslek örgütü, insan hakları kurumları ve özellikle yerel televizyonlar başta olmak üzere çeşitli televizyonlarda gösterildi. Ayrıca pek çok ulusal ve uluslararası festivale katılan belgesel, iki birincilik, bir ikincilik ödülü alırken beş festivalde ise finalist oldu. Belgeselin aldığı ödüller şöyledir:

- ✓ 9. İzmir Kısa Film Festivali En İyi Belgesel Ödülü
- ✓ 20. İstanbul Kısa Film Festivali En İyi Belgesel Ödülü
- ✓ IF İstanbul Bağımsız Filmler Festivali En iyi ikincilik Ödülü
- ✓ 20. Ankara Film Festivali Finalisti
- ✓ 29. İfsak Kısa Film Yarışması Finalisti
- ✓ 45. Antalya Altın Portakal Film Festivali Finalisti
- ✓ 13. Boston Film Festivali Finalisti
- ✓ Londra Film Festivali Finalisti 2008

- "Bu suça ortak olmayacağız!" metnine imza atan akademisyenlerin maruz kaldıkları hak ihlallerini görünür kılan ve tüm cezalandırmalar karşısında ayakta kalma çaba ve deneyimlerini anlatan, yönetmenliğini Eylem Şen'in yaptığı "Buluştuğumuz Yer Hakikat Bahçeleri" (2019) adlı belgeseli gerçekleştirdi. Belgeselin ülke içinde ve dışında pek çok yerde gösterimi yapıldı.

- 2019 yılında 20. yılı dolayısıyla İstanbul Protokol'ünün hazırlanışını ve 20 yıllık serüvenini anlatan yönetmenliğini Sevim Erdem ve Eyyüp Epekinci'nin yaptığı İstanbul Protokolü adlı belgeseli gerçekleştirdi.

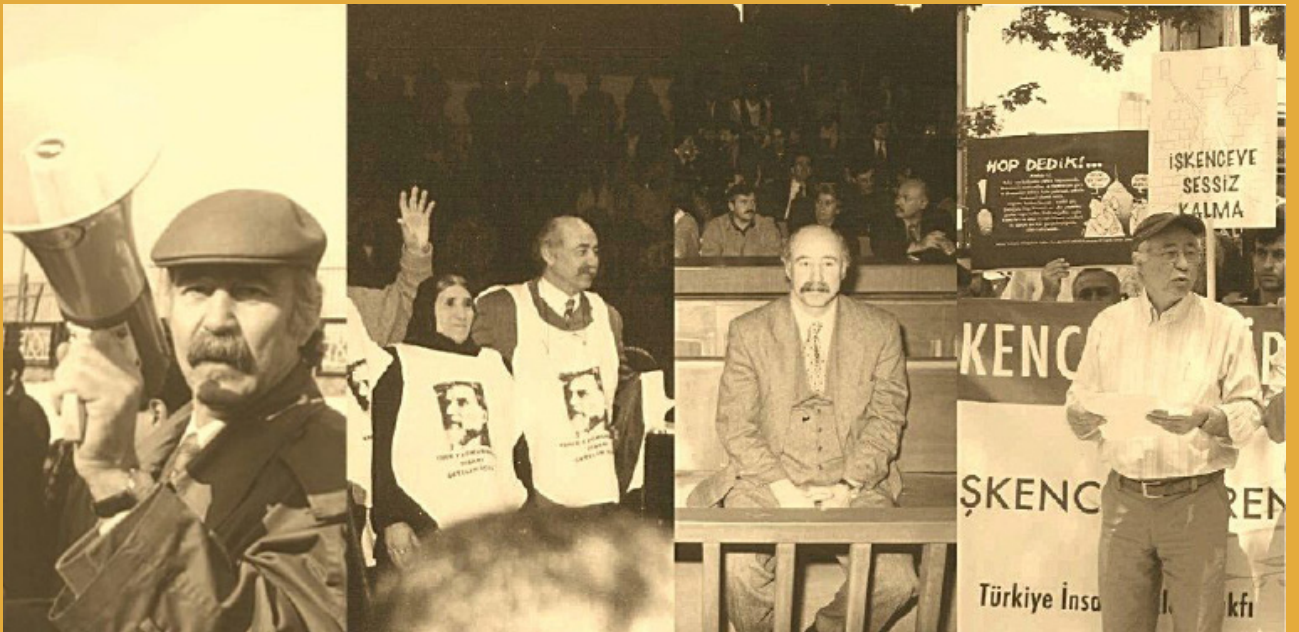
Pek Çok Ödüle Layık Görüldü;

TİHV'in 20 yıldır sürdürdüğü çalışmaları, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından ödüle değer bulundu. Bu ödüller şunlardır:

- Fransa Hükümeti tarafından verilen İnsan Hakları Ödülü (1991),
- Uluslararası İnsan Hakları Merkezi tarafından verilen Uluslararası Özgürlük Ödülü (1991),
- İstanbul Tabip Odası tarafından verilen Sevinç Özgüner İnsan Hakları Ödülü (1992),
- Sakharov Özgürlük Fonu'nun verdiği Sakharov Özgürlük Fonu Yıllık Ödülü (1994)
- İnsan Hakları için Avukatlar Komitesi tarafından verilen Roger Baldwin Özgürlük Ödülü Madalyası (1995),
- Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Grubu tarafından verilen Hukuk Grubu Paydaşlar ödülü (1995)
- Çağdaş Gazeteciler Derneği tarafından verilen Onur Ödülü (1995),
- Avrupa Konseyi tarafından verilen Avrupa İnsan Hakları Ödülü (1998),
- Danimarka "Haziran Hareketi" tarafından verilen Frode Jakobsen Ödülü (2004).

**TİHV'İN
KURULUŞ
BAŞVURUSU
(1990)**

Kurucu Başkanımız sevgili Yavuz Abi (Önen)

**İlk yıllar:
Tedavi ekibi...
toplantıda...**

Yine ilk yıllar: Ankara'da bir toplantıdan...

**İlk
dokümantasyon
çalışmaları,
kesilen gazete
küpürleri...**

**İstanbul Temsilciliği
açıldı (1991)**

**İzmir
Temsilciliği
açılış hazırlıkları
(1991)**

**İzmir
Temsilciliği'nin
tanıtım ve
hediye eşya
standı
(1994 Yılıbaşı)**

Adana Temsilcisi
ve Başvuru Hekimi
hakkında açılan
davadan...
(1996)

Sevgili Yavuz
Abi, Diyarbakır
Temsilciliği'nin
tabelasını asıyor
(1998)

Diyarbakır Temsilciliği açıldı (1998)

**Cizre
Tedavi
Referans
Merkezi
açıldı
(2015)**

**Van Tedavi Referans Merkezi
açıldı (2018)**

Sevgili
Şebnem Korur
Fincancı,
2009 yılında
başkanımız oldu

**İstanbul
Protokolü
hazırlık
toplantıları
(1999)**

**İstanbul
Protokolü
eğitimi**

**İstanbul
Protokolü
raportörleri**

Falaka İzlerinin
Saptanması
eğitimi
(1993)

TIHV İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

Deneyim
Paylaşımı
Programı (2019)

İşkencenin
Belgelenmesi ve
Raporlanması
eğitimi (2019)

Ankara
2003

İstanbul
2002

İstanbul 2020

İstanbul 2018

İzmir 2018

İzmir 2019

Diyarbakır 2018

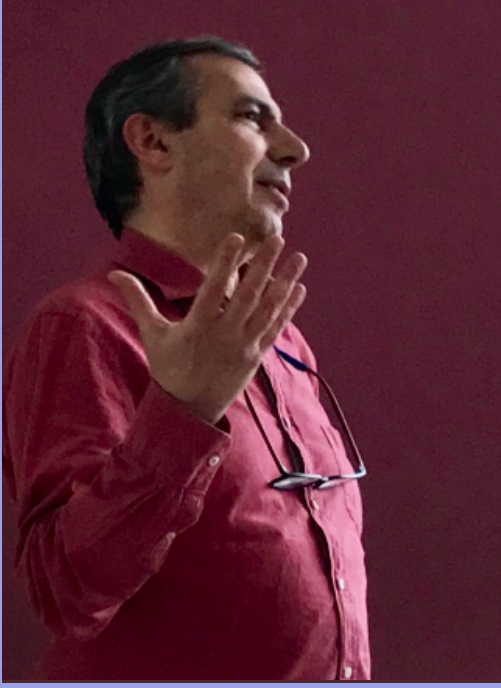

Van 2020

Cizre 2020

Sevgili Metin Bakkalçı, 15 Kasım 2020 tarihinde başkanımız oldu

TIHV AİLESİ

Ankara 2010

İzmir 2019

İstanbul 2019

Kuşadası 2018

TİHV GENEL MERKEZİ

Mithatpaşa Caddesi
No: 49/11 Kat 6
06420 Kızılay/Ankara
T: +90 (312) 310 66 36
F: +90 (312) 310 64 63
tihv@tihv.org.tr
www.tihv.org.tr

İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Bozkurt Mahallesi Türkbeyi Sokak
Ferah Apartmanı No: 113/6
34360 Kurtuluş - Şişli/İstanbul
T: +90 (212) 249 30 92
F: +90 (212) 293 43 33
istanbul@tihv.org.tr

GİZRE TEMSİLCİLİĞİ

Dicle Mahallesi
Nurullah Caddesi No: 63/1
73200 Cizre/Şırnak
T: +90 (486) 616 86 07
F: +90 (486) 616 86 10
cizre@tihv.org.tr

İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

Alsancak Mahallesi 1471. Sokak
Kenet 1 Sitesi No: 1/1-2
35220 Konak/İzmir
T: +90 (232) 463 46 46
F: +90 (232) 463 91 47
izmir@tihv.org.tr

DIYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Lise Caddesi Eyyüp Eser Apartmanı
No: 8/11-12 Kat 6
21100 Yenişehir/Diyarbakır
T: +90 (412) 228 26 61
F: +90 (412) 228 24 76
diyarbakir@tihv.org.tr

VAN TEMSİLCİLİĞİ

Şerefiye Mahallesi Santral 6. Sokak
Haydaroğlu İş Merkezi B Blok No: 13
65140 İpekyolu/Van
T: +90 (432) 214 11 37
F: +90 (432) 215 12 61
van@tihv.org.tr

TİHV
TÜRKİYE
İNSAN
HAKLARI
VAKFI **30^{ya}**